

F. Craenhals

François Craenhals

François Craenhals syntyi 15. marraskuuta 1962 Ixelles-Brysselissä. Hän suoritti opintonsa Brysselin akatemiassa. Hän oli aina haaveillut sarjakuvien piirtämisestä, ja hän aloitti niiden piirtämisen jo n. 14-vuotiaana, jolloin hän lähetti kolme kokonaista albumia belgialaiseen Bravo-nuortenlehteen. tarinat olivat hieman lapsellisia juttuja lentävistä miehistä ja naamioituista roistoista, eikä niitä koskaan julkaistu. Nuoreen Craenhalsiin moinen hylkääminen vaikutti masentavasti ja into lopahti väliaikaisesti.

Taiteellisesti lahjakasta Françoisia kiinnosti kuitenkin piirtäjän ammatti ja niinpä hän nimimerkkiä F. Hals käyttäen kuvitti ja piirsi poliittisia pilapiirroksia belgialaiseen Vrai-lehteen ja moniin muihin viikko- ja aikakauslehtiin. Kiinnostus sarjakuvien piirtämiseen palautui, kun Craenhals tutustui päätoimittaja Chenevaliin. Kuten muutamat muut sarjakuvakonkarit (Greg, Weinberg, Tibet ja Jiddem) Craenhals aloitti piirtämällä "Heroic-albums" sarjaan Karan-nimisestä viidakkopojasta, jonka seurana kulki jaguaari Rhor. Vuosina 1950-1951 hän ehti piirtää "Karanja" kymmenen seikkailun verran.

Vuonna 1950 hän koetti onneaan Tintin-lehden suhteen, jolle hän esitteli tarinan ritaristosta, jota ei kuitenkaan hyväksytty. Craenhals pääsi kuitenkin taiteijaksi Tintin'iin ja sai myös piirrostöitä tehtäväkseen. Hän pääsi Bob de Moorin tilalle piirtäjäksi ja pian hän sulautui joukkoon; samoihin aikoihin kuin Reding, jonka kanssa Craenhals aloitti sankariensa Remyn ja Ghislainin seikkailutarinassa "Le cas étrange de monsieur Bonneval" ja pian jatkolla "Puits 32".

Pom ja Teddy

Belgian lehdistössä oli vuonna 1953 hienoista huomiota herättävä tapaus asiiden myynnistä Pohjois-Afrikkaan lähes ilmaiseksi.

Craenhals tuli jutelleeksi tapauksesta silloisen Tintinin päätoimittaja Fernezin kanssa. Silloin hän sai idean sarjakuvaa varten. Hän meni erälle maatilalle taiteija Evanyin kanssa valokuvaamaan aasia. Kun hän hieman myöhemmin palasi maatilalle, oli aasi kuollut. Isäntä selitti aasin kuolleen suruun sen jälkeen, kun se oli ostettu sirkuksesta. Sirkus. Siinä olivat aiheet uutta sarjaa varten, jonka päähenkilöt olivat aasi Pom ja tämän nuori isäntä Teddy. Mukaan tuli myös taitoratsastajatar Maggy, ja siitä lähtien ilmestyi kymmenen seikkailua kymmenen vuoden aikana (1953-1963). Sarjasta tuli menestys, mutta vähitellen Craenhalsista alkoi tuntua siltä, että hän kasvoi ulos sarjastaan. Hän keskusteli lopettamisaikeistaan Hergén kanssa, joka piti Craenhalsin päätöstä rehellisenä. Tosin Craenhals piirsi vielä joitain jaksoja "Pom ja Teddy"ä, mutta vain huomataksseen kuinka viisaasti oli menetellyt lopettaessaan.

Ritari Ardent

Oli siis tullut aika toteuttaa ihminen haave ja kauan mielessä kypsyneet aihe uuteen sarjaan: syntyi eepos tulisesta ja elämän kolhuja kipeästi kokevasta Ritari Ardentista. 1966 ilmestyi Tintinissä Ardentin ensimmäinen seikkailu "Musta Prinssi", joka ilmestyi albumina vasta neljä vuotta myöhemmin (1970). Yleisö ja arvostelijat ottivat avosylin vastaan tämän tuitupäisen sankarin, jolla on jalo sielu, mutta myös inhimilliset viikansa ja puutteensa. Hän kärsii, rakastuu, tekee tyhmyyksiä, on mustasukkainen, saa osakseen pilkkaa ja ihailua, siis sanalla sanoen inhimillinen. Merkittävää tässä sarjassa on myös päähenkilöiden fyysinen ja psyykinen varttuminen ajan kuluessa. Albumeina näitä seikkailuja on ilmestynyt 10 (joista 4 suomennettu: Musta Prinssi, Susiveljekset, Arojen laki, Noiduttu viikinki) sekä kaksi Tintin-leh-

dessä ilmestynyttä kokopitkää seikkailua + 9 lyhyttä kertomusta.

Mutta Craenhalsin tuotanto ei hyyntynyt yksin Tintin-lehteä, vaan hän piirsi moniin muihin lehtiin. Yhdessä Jean Rayn kanssa hän teki sarjaa, jonka päähenkilöt olivat de Moen, Johnny ja Suzie (vuonna 1953 ja vuosina 1955-56 kaksi tarinaa lisäksi) Petits-Belges-lehteen. Lisäksi hän piirsi keskiaikaan sijoitetun humoristisen tarinan 1960 ja yhden sivun pituisia juttuja sarjasta "Roc ja Rol". Kun lehden nimi vuonna 1962 muuttui "Tremplin"iksi, Craenhals loi yhdessä Endryn (Henry Debryner) kanssa uuden sankarin, jonka nimeksi pantiin Luc Tremplin. Seikkailuja ilmestyi vain kaksi. Lisäksi Craenhals työskenteli lehtien "Seonnee", "La Libre Belgique" jne. hyväksi 1960-luvulla.

Craenhalsin varhaistuotannosta parhaimpina on pidetty sarjaa "Primus ja Musette", joiden seikkailuja ilmestyi "La Libre Belgique"ssä vuosina 1958 ja 1961 ja jotka julkaistiin albumeiksi Editions du Lombard'in toimesta. Niitä ilmestyi vain neljä, eivätkä niiden episodit seuranneet aikajärjestyssä. Albumit myytiin pian loppuun. "Primus ja Musette" on humoristinen sarja kolmesta lapsesta: Primus, nuori poika, Musette, tämän ystävätytär ja Pardaf, iso tyhmelliini. Sarjaa kiitettiin sen repiivistä ironiasta ja toisaalta vapauttavasta huumorista.

Neljä Ässä

"Primus ja Musette"n seuraajaksi tuli vuonna 1964 sarja "Les 4 As" eli Neljä Ässä. Alunperin 4 Ässä oli Georges Chauletin lastenkirjasarja, johon Craenhals teki kuvituksen. Kustannusosakeyhtiö Casterman pyysi heitä tekemään sarjasta sarjakuvan, mihin nämä herrat suostuivat. Albumeita on ilmestynyt jo 16, 1978 viimeisin, ja lisää on tulossa. Seikkailut julkaistaan suoraan albumeina, joista otetaan säännöllisesti uusia painoksia ja joita on käännetty useille kielille. Oinaista näille tarinoille on riemukas huumori ja inhimillisten heikkouksien lämminsydäminen pilkka. On huomattava, että tämä sarja ei ole yksinomaan lapsille sopeva, vaan myös aikuiset voivat löytää nautittavimpia lukuhetkiä tämän sarjan parissa.

Craenhalsin koko tuotannon esitleminen tässä yhteydessä on lähes mahdotonta, joten on tyydyttävä vain tärkeimpiin. Mainittakoon vielä lapsia varten piirretty sarja "Hopi ja Cati", joita on ilmestynyt viisi albumia, ja Craenhalsin uusin, mutta julkaisematon sarjakuva "P'tit Dab", jota kukaan kustantaja ei ole uskaltanut julkaisemaan sen epätavallisuuden vuoksi. Sarjasta on julkaistu pari näytettyä fanzineissa Hop ja Schtroumpf ja Tintin-lehdessä, mutta ei juuri muualla. P'tit Dab ystävineen edustaa yhteiskunnan laitalaisia, jotka asuvat suurkaupungin kaatopäällä viljellen omaa erikoista filosofiaansa.

Craenhalsilla on ateljee Brysselissä ja hänellä on siellä palveluksessaan värittäjänä Jacques Dannau. Aikaisemmin hänen vaimonsa suoritti värityönsä kahden ensimmäisen "Pom ja Teddy" -albumin kohdalla, mutta menestyksen myötä tuli ajankohtaiseksi palkata vakainainen värittäjä. Craenhals piirtää suurikokoisia kuvia käyttäen hyvin ohutta tussiterästä. Harrastukset vaikuttavat niin ikään Craenhalsin töihin, sillä vaikkei hän sentään harrasta miekkailua, niin kuitenkin ratsastusta ja vapaa-aikanaan hän takoo miekkoja ja kilpiä, mikä on yhteydessä hänen omaan lempisarjaansa "Ritari Ardent". Craenhals on aina ollut erityisen ihaastunut ritaristoon ja ritarisääntöön, jota hän pitää partiosääntöä parempana. "Ritari Ardentin" edeltäjä "Druka" (1948) oli Craenhalsin ensimmäinen keskiaikaan sijoitettu sarjakuva ja muutenkin ensimmäisiä sarjakuviaan.

Ennen kuin Craenhals kokonaan antautui piirtäjän työhön, hän työskenteli turkialalalla ja elektromekaanikalla parissa. Elektromekaanikka antoi Craenhalsille taidon käsitellä aihetta sarjassa "4 Ässä", jossa tekninen nero Mekano esittää aivoituksiaan. Keksinnöt tietenkin ovat mielikuvituksen tuotetta, mutta tekniset yksityiskohdat ovat luotettavia.

Esoteerikko

Craenhalsin mieltä on aina kiehtonut niin ikään esoteria, jota hän viljelee ahkerasti "Ritari Ardentissa", mutta ei kuitenkaan liikaa, mikä sekin olisi kohtalokasta. Albumissa "Noiduttu viikinki" viikinki Höder joutuu pakanapittaren hyponoottiseen käsittelyyn alaiseksi ja joutuu täysin tämän valtaan vain kuullessaan velhottaren torven soivan, siis velhotar Ellin antamaa suggestiota seuraa Höderin reaktio... Selvimmin esoteria esiintyy sarjan 8. kirjassa "La Dame des Sables", jossa Ardent tutustuu oudolla tavalla Syyriassa kuvankauniiseen naiseen nimeltään Aisha, joka on samalla kertaa unta ja totta. Olen hakenut vastaavaa tapausta parapsykologiasta, mutta ainoa järjellisesti käsiteltävä selitys ilmiölle on, että Ardentin astraaliminä irtosi elävästä ruumiista (tavallisesti se irtoaa vain kuollessa) ja joutui Aishan valtaan. Juuri tämä sama kirja on saanut käsikirjoituksesta Sain-Michelin palkinnon. Esoteria, psykologia ja historian tuntemus on Craenhalsille ominaisia tyyli-seikkoja loistavan piirustustaidon lisäksi. Craenhalsia voi todella pitää belgialaisen sarjakuvanluojien parhaimmista kuuluvana.

Anne Lohikari